

Inkludering i praktiken - en fråga om skolkultur

Catharina Tjernberg

FinRA 3rd Baltic Sea-17th Nordic Literacy Conference
Åbo 14-16 August 2016

Skriftspråklighet - en demokratifråga

Ökade krav på *elevens* läs- och skrivkompetens

- utveckla förståelse- och avkodningsstrategier sovra och kritiskt granska information
- argumentera
- påverka sin egen livssituation och samhället i stort

(Liberg & Säljö 2014; Ivanic 2004)

Skriftspråklighet - en demokratifråga

Ökade krav på *lärarens* undervisningskompetens

Ämneskunskaper och kunskaper om lärprocesser

(Dillon et al 2011; Crawford & Torgesen 2009)

Didaktiska överväganden och val (William, 2013)

Att möta mångfalden av elever (Ferguson, 2008)

Vad konstituerar en framgångsrik inkluderande undervisningspraktik?

Om och i så fall hur dokumenterad framgångsrik läs- och skrivundervisning samspelar med forskningsmässigt vedertagna principer 'inclusive education'

Inclusive practices

Inclusive practices are those that help to overcome barriers to participation and learning (Howes, Booth, Dyson & Frankham 2005)

Verksamheter som kan verka inkluderande och undanröja hinder för deltagande och lärande

Frågeställning

- Hur utvecklar man skriftspråkspraktiker som är inkluderande?
- Hur undanröjer man hinder för deltagande och lärande?
- Vad utmärker lärare som har förmåga att tillgodose mångfalden?
- Hur gestaltar sig en sådan undervisningspraktik?

Utgångspunkt för analysen

- Studie genomförd 2008-2013 (Tjernberg, 2013)
- Litteraturstudier av 'inclusive education' (Tjernberg & Heimdahl Mattson, in prep)
 - Analys av datamaterialet utifrån nya frågeställningar
 - Fokus på deltagande och lärande
 - Inclusive practices' – centralt begrepp

Den pedagogiska gestaltningen

- Olika metoder och arbetssätt
- Varierande pedagogiska situationer
- Strukturerade gemensamma genomgångar
- Heterogena elevgrupper
- Positiv tro på eleven – ”alla kan och vill lära”
- Förtroendefulla relationer – ömsesidighet
- ”vi-känsla”

(Tjernberg & Heimdahl-Mattson 2014)

Den pedagogiska gestaltningen

- Modellera undervisningsmoment
- Synliggörande av lärprocessen
- Utmanande arbetsuppgifter
- Framåtsyftande respons speglar lärarens positiva tro på eleven
- Fokus på elevens starka sidor
- Positiv återkoppling

”Vad bra att du ...” ”Då såg jag att ...”

(Tjernberg 2016)

Den pedagogiska gestaltningen

- Att tidigt lära sig formen för muntlig framställning
- Muntlighet på schemat: "speech"
- Struktur för lärandet
- En trygg miljö är betydelsefull
- Positiva omdömen
- Att lyckas i ett socialt sammanhang är viktigt
- Ur ett demokratiskt perspektiv
- Specialpedagogiskt perspektiv

(Tjernberg & Heimdahl-Mattson 2014)

Den pedagogiska gestaltningen

- Samtalande – läsande – skrivande
- Högläsning
- Textsamtal – metakognition
- Processkrivning i olika former
- Genrekunskap
- Olika redovisningsformer

(Tjernberg 2013)

Use a Variety of Teaching Methods

- Heaviest scaffold – Shared Writing
- Heavy scaffold – Interactive Writing
- Lighter scaffold – Demonstration
- Lighter still – Explain and Example
- Lightest scaffold – Inquiry

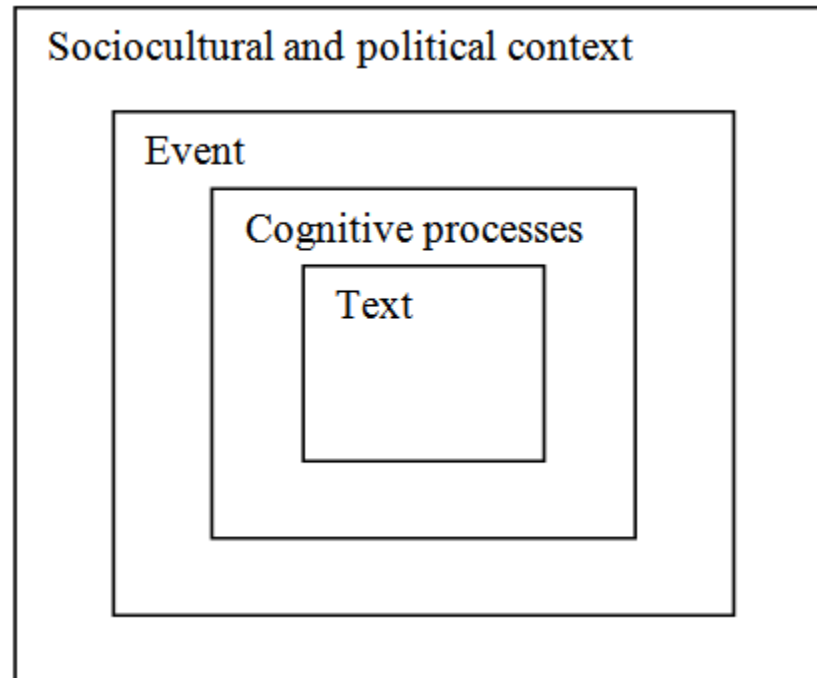
(Tjernberg 2013)

- Scaffolding på olika nivåer
- Fyller olika syften på väg mot ökat lärande och större självständighet

Ivanics modell

språkliga "lager" (2004)

Separated, Simulated, Integrated

Tre stadier i lärprocessen

- Läraren undervisar medvetet och strukturerat om någon utvald del som behöver lyftas
- Eleverna befäster och förankrar den nya kunskapen genom att pröva den under lärarens vägledning
- Kunskapen har blivit internaliserad

(Tjernberg 2016; Langer 2004)

Processinriktat arbetssätt

- Fokus på processen
- Att läraren i den dagliga verksamheten observerar och kontinuerligt för anteckningar (Bjørndal, 2012)
- Läraren noterar vad eleven lärt sig, vad eleven ännu inte har lärt sig och vad som behöver utvecklas och arbetar utifrån det (Timberlay 2013)
- Vägledande samtal (Calkins, 2009)

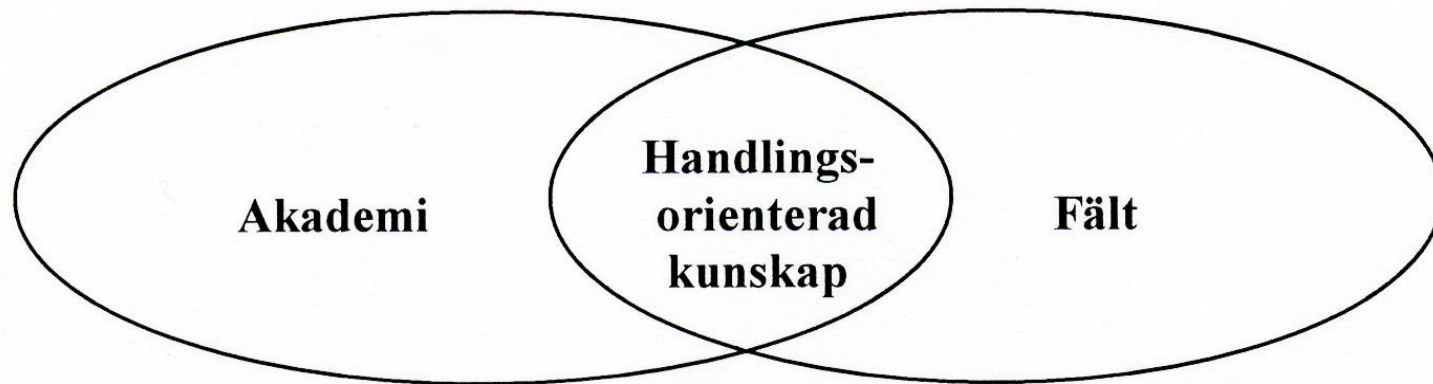
Lärarprofessionalitet

- Att ha förmåga att förstå och utvärdera effekten av sin undervisning (Hattie 2009)
- Att reflektera över den pedagogiska handlingen
- Att se vilka förmågor och kunskaper eleven behöver och
- Att sätta detta i relation till den egna kunskapen och förmågan att möta elevens behov (Timberley 2013)
- Handlingsinriktad kunskap (Tjernberg & Heimdahl Mattson 2014)

Handlingsorienterad kunskap

(Tjernberg, 2013)

Analytisk kunskap

Situerad kunskap

Betydelsen av

- Mentorskap
- Kollegialt samarbete
- Kontinuerliga pedagogiska samtal
- Forskningsanknuten dialog

(Tjernberg & Heimdahl Mattson 2014; Tjernberg 2013)

En inkluderande skolkultur

Eleverna får känna sig

- Kompetenta
- Värdefulla
- Inneslutna i en kollektiv gemenskap

(Tjernberg & Heimdahl Mattson, in prep.)

Samspel och reflektion

”Det komplexa samspelet mellan elevens lärande, lärarens lärande, och den pedagogiska gestaltningen är i ständig rörelse och behöver synliggöras.

Reflekterande samtal i alla dess former blir därmed ett villkor i byggandet av bron mellan teori och praktik”

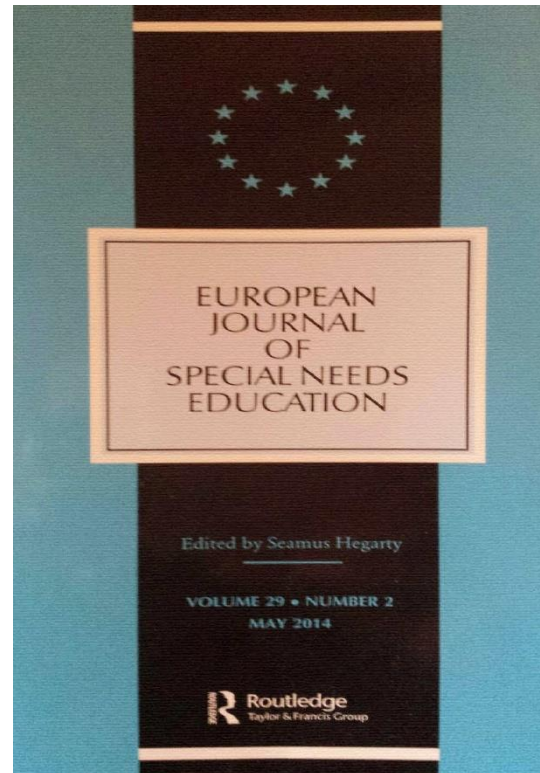
(Tjernberg & Heimdahl Mattson, submitted)

Inclusion in practice: A Matter of School Culture

European Journal of Special Needs Education, Volume 29, issue 2,
Taylor & Francis. Tjernberg, C. & Heimdahl Mattson, E. (2014).

www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/08856257.2014.891336

Tjernberg, C. & Heimdahl Mattson E. (2014). Inclusion in practice: a matter of school culture. European Journal of Special Needs Education.

www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/08856257.2014.891336

Tjernberg, C. (2016). Skrivundervisning. Processinriktat skrivande i klassrummet. Stockholm: Natur och Kultur

Tjernberg, C. (2016). Balanserad läsundervisning; I T. Alatalo (red.) 2016. Läsundervisningens grunder, Gleerups.

Tjernberg, C. (2013). Framgångsfaktorer i läs- och skrivlärande. En praxisorienterad studie med utgångspunkt i skolpraktiken. Doktorsavhandling, Stockholms universitet

